සමාජ වෙනස්වීම හා ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන විකාශනය

කෞශල්‍යා යටිගම්මන

හැඳින්වීම

සොක්‍රටීස්ට අනුව "ආත්ම ගත ව ඇති දැනුම නැවත ආවර්ජනා කිරීම" අධ්‍යාපනය යි. පාවුලො ෆෙයර් නම් දාර්ශනිකයාට අනුව "අධ්‍යාපනය ලෝකය වෙනස් නො කරයි. අධ්‍යාපනය ලෝකය වෙනස් කිරීමට යන පුද්ගලයන් වෙනස් කරයි". අධ්‍යාපනය නොමැති අනාගතයක් නොමැති බව මේ ප්‍රකාශයන්ගෙන් පැහැදිලි කර දෙයි. අධ්‍යාපනය යනු පුද්ගලයකුට දැනුම සම්ප්‍රේෂණය කිරීම වන අතර බුද්ධිය ඵලදායී හා සදාචාරාත්මක හැකියාවන් වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් ගොඩනැගෙන්න කි. එය හුදෙක් දැනුම ඉගෙනුම පමණක් නො වේ. එමගින් විවිධ රැකියා ලබා ගැනීමට ඉඩ සලසාදෙයි. සාරධර්ම වර්ධනය කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනය අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙකී අධ්‍යාපනය ලාංකීය සමාජයෙන් යුග ගණනාවක් තිස්සේ විවිධ සංශෝධනයන්ට යටත්ව පෝෂණය වෙමින් ගොඩ නැගුණු අකාරය හඳුනා ගැනීමට හැකි වේ.

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ආරම්භය

අතීතයේ පටන් ලංකාවේ අධ්‍යාපනය ආගමික ආයතනයක් හා සම්බන්ධ ව පැවතුණි. බමුණු යුගයේ දී දේවාල පූජා භූමිය ආගමානුකූල ඉගැන්වීම ලබා දෙන ස්ථාන විය. මෙම යුගයෙන් පසුව පිහිටවනු ලැබූ බෞද්ධ විහාරය ආගමික අධ්‍යාපනික කේන්ද්‍රය බවට පත් විය. පන්සලෙන් බැහැර අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමට තැනක් නොමැති විය. ඉගැනීමට අවකාශය තිබුණ ද ගොවිතැන මුල්කරගත් ජන සමාජය දිවි පෙවෙත සඳහා උසස් අධ්‍යාපනයක් අනවශ්‍ය යැයි සාමාන්‍ය ජනතාව සිතූ බැවින් අධ්‍යාපනය එක් සමාජ පංතියකට පමණක් සීමා විය.

මෙම යුගයේ දී ම ඉන්දියාවේ නාලන්දා විද්‍යාපීඨයට සමකළ හැකි විද්‍යාපීඨ මහාවිහාරය හා ආගමික මහා විද්‍යාපීඨ අනුරාධපුර යුගයෙහි ඇති විය. විදේශීය හියුංෂාන් හා බුද්ධඝෝෂ ආදී පිරිසගේ පැමිණීමෙන් ද මෙම අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානවල පැවති ප්‍රකටත්වය පැහැදිලි ව වටහා ගැනීමට හැකි වේ. රජවරුන් විසින් එම අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන නඩත්තුව සඳහා ගම්වර ප්‍රදානය කරන ලද්දේ එවා සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණිනි. එසේ ම භාණ්ඩාගාරයේ මුදල් ද පරිත්‍යාග කෙරුණි.

සමන්තපාසාදිකාවෙහි එන පරිදි බුදුගොස් හිමි කිස්තු වර්ෂ 430 හා නිගම නම් අමාත්‍යවරයා විසින් මහා විහාරස්ථානයේදී කළ ගොඩනැගිල්ලක වසමින් බුද්ධ මිත්ත තෙරුන් වෙතින් සිංහල භාෂාව උගත්තේ ය. එකල මෙහි තිබූ සිංහල අටුවා පොත් සියල්ලක් ම කියවා ඒවා පාලි භාෂාවට නැගීමට පටන් ගන්නා ලදී. එතුමන් විසින් පාලියට නගන ලද පොත් බොහෝමය (කුමාරසිංහ. නිමල් සිරි, 1958, පිටුව 07).

මිෂනාරි අධ්‍යාපනය

පෘතුගීසීන්ගේ පැමිණීමත් සමග ලාංකීය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ප්‍රබල වෙනස්කම් රාශියක් සිදු විය. ඔවුන් ලංකාවේ වෙරළබඩ පෙදෙස් ආශ්‍රිතව පාසල් පිහිට වීම ආරම්භ කරන ලදී. පෘතුගීසි අධ්‍යාපනය මුලදී මලබාරයේ විකාර් ජනරාල් භාරයේ පැවැතිණ. පැන්සිස්කන් පියවරු කොළඹ හා යාපනය ප්‍රදේශයේ පාසල් විශාල සංඛ්‍යාවක් ආරම්භ කළහ. උසස් විද්‍යාල තුනක් ද ඒ අතර විය.

ප්‍රැන්සිස්කන් සහෝදරයන් විසින් කොළඹ යාපනය හා නාවත්ගමුවේ උසස් විද්‍යාල තුනක් පිහිටුවන ලදී. විද්‍යාලයන් හි විෂයමාලාවට (curriculum) කියවීම, ලියැවීම, අංක ගණිතය, සදාචාරය, ගායනය, ධර්මය හා ලතින් ඇතුළත් විය. පෘතුගීසිය පොදු භාෂාවක් විය. මෙම නිකාය යටතේ පාලනය වුණු පාසල් 25ක් යාපනයේ ද 56ක් කෝට්ටේ ද විය (කුමාරසිංහ, නිමල් සිරි, 1958ඃ පිටුව 21).

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ ව වඩාත් හොඳ අවබෝධයක් පෘතුගීසි සමයේ ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි ජේසුයිට් නිකායික පියවරු සතුව

තිබුණි. ඔවුන් කොළඹ හා යාපනයේ උසස් අධ්‍යාපන ආයතන දෙකක් ආරම්භ කරන ලදි. එහි ප්‍රාථමික, පශ්චාත් ප්‍රාථමික, උසස් අංශය ලෙසින් කොටස් තුනකට වෙන් කරන ලද අධ්‍යාපන වැඩපිළිවෙලක් සැලසුම් කරන ලදි. මෙය ශ්‍රී ලාංකික අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පළමු පාසැල් වර්ගීකරණය යි.

නියම වශයෙන් සංවිධානය වූ අධ්‍යාපන ක්‍රමයක් ලංකාවේ පළමුවරට ඇතිවූයේ ලන්දේසී පාලනයෙන් පසුව යි. ඔවුහු ප්‍රදේශ අනුව පාසල් පිහිටුවා "ස්කොලාකල්" නම් මණ්ඩලයක් මගින් පාලනය කරන ලද අතර මෙම කොමිසම වර්ෂයකට වරක් සියලු ම පාසල් වෙත ගොස් ඒවායේ අධ්‍යාපන තත්ත්වය හා පහසුකම් පරික්ෂා කර බැලී ය. මෙම යුගයේ මුද්‍රණ ක්ෂේත්‍රයේ ද ප්‍රබල වෙනස්කම් රාශියක් සිදු වූ අතර එය අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට ද ඍජුව ම බලපාන ලදි. ලන්දේසීන් විසින් ප්‍රථම වරට නිෂ්පාදනය කළ මුද්‍රණ යන්ත්‍රය මේ දක්වා සිංහල සාහිත්‍ය පෝෂණයට හා ප්‍රචාරයට තිබූ අඩුපාඩුව පිරිමසන ලදි. නමුත් එය කතෝලික ධර්ම ප්‍රචාරණ කාර්යයට මූලිකත්වය ගන්නා ලදි. මුලින් ම මුද්‍රණය කෙරුණේ ශුද්ධ ලියවිලි අඩංගු පොත් හා පරිවර්තනයන් ය.

තරුණයන් උසස් සේවයට පුහුණු කිරීම සඳහා කොළඹ සෙමනේරියක් මෙම යුගයේ ආරම්භ විය. වර්ෂ 1796 ලන්දේසි පාලනය පසුව ලංකාවේ අධ්‍යාපනය හා ආගමික කටයුතු ගැන උනන්දුවක් දැක්වූ එංගලන්ත රෙපරමාදු ක්‍රිස්තියානි සභාවට හිමි විය. ස්වකීය ධර්ම ප්‍රචාරය කිරීමේ අරමුණින් දූත පිරිසක් ද එවන ලදි. මෙම පිරිස සමග ලන්ඩන් මිෂනාරි සභාව 1805 දී ද, බැප්ටිස්ට් මිෂනාරි සමාගම 1812 හි දී ද, වැස්ලියන් මෙතෝදිස්ත මිෂනාරි සමාගම 1814 දී ද, ඇමෙරිකන් මිෂනාරි සමාගම 1816 දී ද, චර්ච් මිෂනාරි සමාගම 1818 දී ද ලංකාවට පැමිණියේ ය. මෙම පිරිස අධ්‍යාපනය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ ප්‍රබල දැනුමක් පැවති පිරිසක් වූ නිසා ම ලංකාවේ නොයෙකුත් පළාත්වල ඉංග්‍රීසි හා ස්වභාෂා පාඨශාලා ඉදි කිරීම ආරම්භ කළේ ය. මේ පාඨමාලා ආරම්භ කිරීමට මූල්‍ය ආධාර හිමි වූයේ එංගලන්තයෙනි.

වර්ෂ 1832 වන විට මිෂනාරි ව්‍යාපාරය දියුණු වීමත් සමග රජයේ පාඨශාලා 95ක් ද මිෂනාරි අධ්‍යාපන ශාලා 235 ක් දක්වා ඉහළ

යන ලදි. මේ අවධියේ දී ලංකාවේ අධ්‍යාපනය එංගලන්ත සභාවේ මිෂනාරි ව්‍යාපාරය යටතේ විය. රොබට් බ්‍රවුන්රිග් ආණ්ඩුකාරවරයා වශයෙන් කටයුතු කරන කාල පරාසය තුළ ක්‍රිස්තු ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමත් ඒ ඔස්සේ ක්‍රිස්තු ධර්මය වැලඳගන්නා සිංහලයන්ට තනතුරු ප්‍රධානය කිරීමත් සැලසුම් සහගතව කටයුතු කරන ලදි. එය ශ්‍රී ලංකාවේ මිෂනාරි අධ්‍යාපනය ක්ෂේත්‍රයේ වේගවත්ව දියුණුවට හේතු වූ අවස්ථාවක් ලෙසින් හැඳින්විය හැක. එම යුගයේදී ආගම වැළඳගත් උගත් තරුණයන් "එවැන්ජලිස්ත" වරුන් වශයෙන් පත් කරනු පිණිස මිෂනාරි ඇකඩමියක් 1823 ජූලි 16 වන දින ආරම්භ කරන ලදි.

සැලකිය යුතු ලංසි හා සිංහල ගම්මුලාදෑනීන් ගේ හා අනෙකුත් උසස් පවුල්වල දරුවන්ට තමන් වැඩකරන සමාජයට ප්‍රයෝජනවත් වන පරිදි ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනයක් දී දේවගැතිවරුන්, ගුරුවරුන්, ගිහි දේශකයන් හා කතිසේරුවන් වශයෙන් පුහුණු කිරීම හා ක්‍රිස්තියානි ආධ්‍යාත්මික ජීවිතය පෝෂණය කිරීමටත්, වයස අවුරුදු 8 ට නොඅඩු ලන්සි ළමයින් 50ක් ද සිංහල ළමයින් 50ක් ද තෝරා නිදහස් අධ්‍යාපනය ලබා දීමටත්, උසස් පවුල්වලට අයත් ලංසි හා සිංහල දරුවන්ගෙන් මසකට රිදී 8 බැගින් අයකර ඉගැන්වීමටත්, අමතර ආදායම් ඇතොත් එය පාසල් පොත් ආදී උපකරණ සඳහා යෙදීමටත්, වර්ෂ 08ක අධ්‍යාපනයක් ලබා දීමටත් මෙම අධ්‍යාපන ආයතනය සැලසුම් කරන ලදි (කුමාරසිංහ, 1958ඃ පිටුව 43,44).

වර්ෂ 1834 කෝල්බෲක් යෝජනාව අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපනය "පාසල් කොමිසම" යටතට ගෙන එන ලදි. මෙය ලන්දේසි යටතේ පැවතුණු "ස්කොලාක්" කොමිසම බඳු ය. උගත් ඉංග්‍රීසි විද්‍යාල කිහිපයක් ම වැදගත් නගරවල ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම කොමිසමේ සම්පූර්ණ පාලනය ම පැවතියේ එංගලන්ත සභාව ප්‍රමුඛ පිරිස අත ය. ඉදිරි පියවරක් ලෙසින් ලංකාවෙන් පිට ශිෂ්‍යත්ව ලබා පිටත්ව යන ශිෂ්‍ය පිරිස නවත්වනු පිණිස රජයේ උසස් සේවය සඳහා නිලධාරීන් මෙහි ම පුහුණු කිරීමට තරම් වන උසස් ඉංග්‍රීසි ආයතනයක් පිහිටුවීමේ අවශ්‍යතාවය පෙන්වා දීමත්, උගත් ස්වදේශීය තරුණයන්ට රජයේ උසස් රැකිරක්ෂා ලබාගැනීමට පහසුකම් සැලසිය යුතු බවත්, රජයේ හැම සේවකයෙකුට ම සෑහෙන ඉංග්‍රීසි දැනුමක් අවශ්‍ය බව පෙන්වා දීමත්, සිංහල මාධ්‍ය වෙනුවට ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයට

වැඩි උසස් සැලකිලි දිය යුතු බව හා ස්වභාෂා පාසල් වෙනුවට ඉංග්‍රීසි පාසල් පිහිටුවීමට කටයුතු කළ යුතු බවත් පෙන්වා දෙන ලදි.

කෝල්බෲක් ප්‍රතිසංස්කරණය ක්‍රමයට අනුව පැවති පාසල් පද්ධතිය," විද්‍යාල. "යන පදය භාවිත කරමින් ආරම්භ කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව ස්වභාෂාවෙන් ආරම්භ කළ සියලුම පාසල් වසා දමා 1835 දී කොළඹ ඇකඩමිය (වර්තමාන රාජකීය විද්‍යාලය) ආරම්භ කරන ලද්දේ කෝල්බෲක් යෝජනාවට අනුව යි. ඊට අතිරේක ව කොළඹ, ගාල්ල, නුවර, හලාවත හා යාපනේ ඉංග්‍රීසි පාසල් 5 ක් ඇරඹිණි (අයිවන්, 2016: පිටුව 147).

අකුරු උගත් අය අතුරින් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් කතා කිරීමේ හා ලිවීමේ හැකියාව තිබුණේ ඉතාමත් සුළු පිරිසකට පමණක් වූ අතර අකුරු උගත් ජනතාවගෙන් විශාලත ම පිරිස සමන්විත වූයේ ස්වදේශීය භාෂා හැකියාව පමණක් වූ ජනතාව යි. එමනිසා මෙම යෝජනාව සිංහල භාෂා හැකියාව පමණක් වූ පිරිසට යම් අසාධාරණයක් සිදු විය. ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් අධ්‍යාපනය ලැබූවන්ට දැනුම වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් පළවූ පොත් පත් ඕනෑතරම් තිබුණි. එහෙත් ස්වභාෂා උගතුන්ට සිය දැනුම වර්ධනය කර ගැනීමට ස්වභාෂාවෙන් ලියැවුණු පොත්පත් අවශ්‍ය තරම් නො තිබුණි.

සිංහල භාෂාවන්ගෙන් අධ්‍යාපනය ලැබූ අයගේ දැනුම ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් අධ්‍යාපනය ලැබූ අයගේ දැනුම තරම් පුළුල් මට්ටමක නොතිබුණි. ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලය නොතිබුණ කාලයේ දී ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය ලැබූ ධනවත් අයට විදේශ ගතවී හෝ උසස් අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමේ හැකියාව තිබුණි. ඒ පහසුකම ස්වදේශීය භාෂා උගතුන්ට නොතිබුණි (අයිවන්, 2016: පිටුව 204).

එංගලන්ත සභා පාලනය පැවති පාසල් කොමිසම වෙනුවට 1841 දී මධ්‍ය පාසල් කොමිසමක් පත් කරන ලදී. මධ්‍ය පාසල් කොමිසම යටතේ ඉංග්‍රීසි පාසල් විශේෂ සැලකිලි ලැබී ය. තව තවත් ඉංග්‍රීසි පාසල් පිහිටුවීමට මේ අනුව කටයුතු කරන ලදී. 1848 වන විට ඉංග්‍රීසි පාඨමාලා ගණනින් 60ක් ද සුපීරියර් පාඨශාලා 3ක් ද පිහිටුවන ලදි.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් පසුකාලීනව උගත් රැකියා හිමි පංතියක් නිර්මාණය විය. එම පිරිස ඉංග්‍රීසි උගත්, ඉංග්‍රීසි පාසැල්වල අධ්‍යාපනය ලැබූ පිරිස බව වික්ටර් අයිවන් මහතා තම 'ශ්‍රී ලංකාවඃ ඉතිහාසයේ සභ්‍යත්වය' කෘතියේ දක්වා ඇත. ඔහු තව දුරටත් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ පශ්චාත් කාලීනව මතු වූ ජනතා ව්‍යාපාර රාශියකට ස්වදේශිකයන් පෙරමුණ ගැනීමට මෙම සමාජ විෂමතාවය හේතු වූ බව යි.

1911 දී පිරිමින් සඳහා වැඩි ම උගත් කමක් තිබුනේ යුරෝපීයන්ට ය . එම අනුපාතිකය සියයට 93.2 කි. දෙවැනි තැනට හිමිව සිටියේ බර්ගර්වරුන් ය. අනුපාතිකය 70% කි. තුන්වැනි තැන සිටියේ මැලේවරුන් ය. අනුපාතිකය 53% කි. ඉන්පසුව පහත රට සිංහලයන් ය. අනුපාතිකය 47.9% කි. ලංකා දෙමළ 46% කි. උඩරට සිංහල 36.4 %කි. ඉන්දීය මුස්ලිම් 52.8% කි. ලංකා මුස්ලිම් 31.4 %කි. ඉන්දියානු දෙමළ සියයට 20.4% කි. 1901 වසරේ දී ඉංග්‍රීසි සාක්ෂරතාවය ජාතික අනුපාතිකය 3.3% කි. යුරෝපීන් සඳහා එය 87% කි . බර්ගර්වරුන් සඳහා එය 67.1% කි. පහතරට සිංහලයන් සඳහා එය 3.5% කි. උඩරට සිංහලයන් සඳහා 0.7%කි. දෙමළයන් සඳහා 3.1% කි. ලංකා මුස්ලිම් වරුන් සඳහා 1.7 %කි. මැලේවරුන් සඳහා 3.1% කි (අයිවන්, 2016, පිටුව 147).

මෙම යුගයේ දී උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක අවශ්‍යතාව දැඩි ව පැවති කාලයක් විය. කොළඹ විද්‍යාලය කෝල්බෲක් කොමිසමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 1836 දී ආරම්භ කරන ලද දැනට කොළඹ ඇකඩමිය නමින් එවකට ප්‍රසිද්ධ වූයේ එම විද්‍යාලය යි. 1858 දී එහි ප්‍රධාන තැන්පත් බෝන් නැමැති පාලකයා විසින් ඉදිරිපත් කළ යෝජනාව ක්‍රියා කිරීම නිසා කල්කටා විශ්වවිද්‍යාලයේ උපාධි විභාග ගැනීම පහසු වන පරිදි ඊට සම්බන්ධ ක්වීන්ස් කොලීජ් නමින් උසස් අංශයක් කොළඹ ඇකඩමියෙහි පිහිටුවනු ලැබී ය. කලක් පවත්වාගෙන යනු ලැබූ මෙය අපේක්ෂා කළ පමණ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවක් නොසිටීම හේතුකොටගෙන ආචාර්ය මණ්ඩලයක් නඩත්තු කර ගැනීමට නොහැකි ව වසා දැමීමට සිදුවිය. එම අසාර්ථක වීම හමුවේ එම උත්සාහය ව්‍යර්ථ විය.

අධිරාජ්‍යවාදී පාලනයට එරෙහිව සමාජ ප්‍රතිවිරෝධතා මෙම යුගයේ මතුවෙමින් පැවතුණි. බෞද්ධ අධ්‍යාපනය බිඳ වැටී තිබීම එයට එක් හේතුවක් විය. මෙවැනි කාල පරාසයක ඇමරිකන් ජාතික කර්නල් ඕල්කට් තුමා ලංකාවට පැමිණියේ ය. එතුමාගේ පැමිණීමෙන් පසු ව පරම විඥානාර්ථ බෞද්ධ සමාගම ආරම්භ කොට උද්යෝගී භාවයෙන් තොරව අඩපණ ව තිබූ බෞද්ධ අධ්‍යාපනය පණගැන්වීමට කටයුතු කරන ලදී. 1880-1900 අතර විසිවස තුල දී මෙම සමාගම මගින් ආරම්භ කරන ලද පාසල් සංඛ්‍යාව 142 කි. බෞද්ධ කාන්තාවක් සඳහා සංඝමිත්තා විද්‍යාලය නමින් විද්‍යායතනයක් 1889 දී මරදානෙහි ආරම්භ කරන ලදි. මෙම පාසැල බෞද්ධ කාන්තාවන් සදහා මුලින් ම ආරම්භ වූ පාසල යි.

කර්නල් හෙන්රි ස්ටීල් ඕල්කොට්තුමාගේ දායකත්වය මෙන් ම යටත් විජිත සමයේ අනගාරික ධර්මපාල තුමා සහ බ්ලාවස්කි මැතිනිය වැනි පුද්ගලයන් බෞද්ධ පාසල් ස්ථාපනය කළේ බෞද්ධ සාරධර්මවලින් පොහොසත් ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනයක් සහිත සිංහල සිසු සිසුවියන් පෝෂණය කිරීමේ අරමුණෙනි. මෙම පාසල් බොහොමයක් ආරම්භ කරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන පළාත්වල අගනගරවල ය. මේවා අතර කොළඹ ආනන්ද විද්‍යාලය, මහනුවර ධර්මරාජා විද්‍යාලය, ගාල්ලේ මහින්ද, කොළඹ මියුසියස් විද්‍යාලය සහ කුරුණෑගල මාලියදේව විද්‍යාලය ප්‍රධාන වේ.

අනගාරික ධර්මපාල තුමන්, හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමියන් හා කුමාරතුංග මුනිදාසයන් වැනි ජනමත නායකයන් ඒ වනවිට ගොඩ නැගී තිබුණු සිවිල් සේවය තුළ පැවති බ්‍රිතාන්‍ය ඒකාධිකාරයට තම විරෝධතාවය ප්‍රකාශ කරන ලදී.

එයට එක් හේතුවක් වූයේ ඒ වන විටත් රට තුළ දේශීය උගතුන් පිරිසක් බිහි වී සිටීමත්, ඔවුන් ස්වදේශික වීම සිවිල් සේවයට බඳවා නොගැනීමට එක ම හේතුව වීමත් ය. සිවිල් සේවය ස්වදේශිකයන්ට සේ ම වෙනත් ජාතීන්ගෙන් පැවත එන අයට ද විවෘත විය යුතු බව කෝල්බෲක්ගේ මතය විය. ස්වදේශික ජනතාවට ද රාජ්‍ය සේවයට ඇතුළුවීමට සාධාරණ අයිතියක් ඇති බවත් ඔවුන්ට ඒ අවස්ථාව ලබා නොදී එංගලන්ත උපතක් ඇති අත්දැකීම් අඩු ගැටවරයන්ට පමණක්

එම තනතුරු දීම සාධාරණ නොවන බවත්, රජයේ පුරප්පාඩුවලට වැඩි වැඩියෙන් ස්වදේශිකයන් ඇතුළත් කර ගැනීමෙන් හා එමගින් ඔවුන් පාලනයට හවුල්කාරයන් බවට පත්කර ගැනීමෙන් රජයේ වියදම් අඩු කර ගැනීමට හැකි වනවා සේ ම පාලනය ශක්තිමත් වන බවත් ඔහුගේ මතය විය. එය පශ්චාත් කාලීන ව දේශපාලනික වශයෙන් ස්වදේශිකයන්ට ඉදිරියට මතු වීමට විශාල වාසියක් විය. 1911 වන විට උගත්කම අතින් සැලකීමේ දී ද වැඩි උගත්කමක් හිමිකරගැනීමට ඉංග්‍රිසි උගත් පහත රට සිංහලයන්ට හැකි විය.

ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය ලැබීමත් සිංහල භාෂාව පිළිබඳ හසල දැනුමකින් යුක්ත වීමත් හේතුවෙන් පශ්චාත් කාලීන ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දේශපාලනික ගමන් මඟකට අවතීර්ණ වීමට පහතරට උගතුන්ට හැකි විය. අනගාරික ධර්මපාල, හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි, කුමාරතුංග මුනිදාස වැනි උගතුන් මෙකී අධ්‍යාපන පසුබිම ලැබූවන් වූ අතර ඔවුන්ට සිංහල, ඉංග්‍රීසි යන භාෂා දෙක ම හොඳින් හැසිරවීමට හැකියාව පැවතුණි. අධිරාජ්‍යවාදීන්ට එරෙහි ව ගෙන ගිය සටනට මූලිකත්වය ගැනීමට මෙම දැනුම වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් විය. මිෂනාරි අධ්‍යාපන රටාවෙන් හා පන්සල මූලික කරගත් බෞද්ධාගමික අධ්‍යාපනික පසුබිම යන මාර්ගයන් දෙකෙන් ම පෝෂණය වීම දකුණු පළාතේ අධ්‍යාපනය ලැබූ පිරිස දැනුමෙන් සන්නද්ධ වීමට අවශ්‍ය පසුබිම නිර්මාණය විය (ගමගේ, 2018ඃ පිටුව 32).

වර්ෂ 1892 දී රොඩී ජනයා සඳහා රජයේ පාසලක් ඉදිකරන ලදි. මෙම කුලහීන ජනයා පිළිබඳ වැඩිදුරටත් කරුණු සෙවීම සඳහා රජය අරුනාචලම් මහතා ඇතුළු කාරක සභාවක් පත් කළේ ය. සමාජයේ තැනක් අහිමි ව සිටි පරපීඩිත කුලහීනයන් සඳහා අධ්‍යාපන පහසුකම් සැපයීමට මීට පෙර මිෂනාරීන් ගත් උත්සාහය අනුකරණය කිරීමක් විය.

1901 දී ප්‍රසිද්ධ ඉගැන්වීමේ දෙපාර්තුමේන්තුව යටතේ පාලනය වුණු රජයේ පාඨශාලාව ද ආගමික නිකායන් යටතේ පැවති ආධාර ලබන ස්වභාෂා හා ඉංග්‍රීසි පාඨශාලා ද විය. රජය හා මිෂනාරි සමාගම් මගින් පාසල් බොහෝ ගණනක් ආරම්භ කිරීම නිසා අධික සංඛ්‍යාවකට අධ්‍යාපන පහසුකම් සැලසුණි. 1870 වෙද්දී පාසල් 385 කගේ ඉගෙනුම

ලැබූ සංඛ්‍යාව 16927කි. 1904 වන විට පාසැල් සංඛ්‍යාව 2043ක් දක්වා ද ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 205950ක් දක්වා ද ඉහළ නැග තිබුණි. පාඨශාලා නඩත්තු කිරීම සඳහා විශේෂ බද්දක් අය කිරීමේ යෝජනාව ද 1901 කාරක සභාවට ඉදිරිපත් කරන ලදි. මෙම යෝජනාව තවදුරටත් සලකා බැලූ වෙස් කොමිසම බද්දක් අය කිරීම සාර්ථක නොවන බවද අධ්‍යාපන වගකීම හා අධ්‍යාපනය වියදමෙන් කොටසක් පළාත් පාලන ආයතනවලට පැවරීමේ යෝග්‍යතාවයෙන් ද පෙන්වා දුන්නේ ය. දිස්ත්‍රික් හා ප්‍රාදේශීය අධ්‍යාපන කොමිසම් පිහිටුවීම ද මෙම කාරක සභාවේ යෝජනාවකි.

මෙපමණ කල් සැලකිලි නොලත් වතු පාඨශාලා සඳහා ගොඩනැගිලි හා අනෙකුත් පහසුකම් සැලසීම හා නඩත්තු කිරීම වතු හිමියන්ගේ යුතුකමක් බව පෙන්වා දෙන ලදී. වර්ෂ 1906 නගර පාසල් හා 1907 යේ දී ගැමි පාසැල් ව්‍යවස්ථා සංග්‍රහයෙන් අවුරුදු 06- 12ක් දක්වා අධ්‍යාපනය අනිවාර්ය කරන ලදි. ස්වභාෂා හා ඉංග්‍රීසි පාඨශාලාව වශයෙන් දෙවර්ගයක පාසල් මේ සමඟ ආරම්භ කරන ලදී.

වර්ෂ 1931 දී සර්වජන ඡන්ද බලය ලැබීමෙන් පසු 1938 දී දී ලංකාවේ රාජ්‍ය පාසල් පිහිටුවන ලදී. නිදහස් අධ්‍යාපන ක්‍රමය හඳුන්වා දීමෙන් පසුව අධ්‍යාපනය විධිමත් ලෙස නිදහස් කරන ලදි. අධ්‍යාපන අමාත්‍ය අභාවප්‍රාප්ත ගරු. ආචාර්ය සී. ඩබ්. ඩබ්. කන්නංගර සහ එච්. ඩබ්ලිව්. අමරසූරිය වැනි සාමාජිකයෝ ඇතුළත් අධ්‍යාපන විධායක කමිටුව නිදහස් අධ්‍යාපනය ස්ථාපිත කිරීමට මූලිකත්වය ගත්හ.

නිදහස් අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ කාර්යයට මුල් තැන ගත්තේ ආචාර්ය සී. ඩබ්. ඩබ්. කන්නංගර මහත්මා ය. ඒ වන විටත් පාසැල් අධ්‍යාපනයෙන් 99% පමණ ස්වභාෂා පාඨශාලාවල නොමිලේ ම උගත්හ. ගාස්තු අය කළේ ඉංග්‍රීසි හා ද්වී භාෂා පාඨශාලාවල පමණි. අසාධාරණත්වය තිබුණේ මෙහි ය. ඉංග්‍රීසියේ රජයේ බස වීමත් උසස් අධ්‍යාපනයට මාර්ගය එය වීමත් නිසා ආර්ථික තත්වයෙන් පිරිහුණු දිළිඳු පවුල්වල දරුවනට උසස් දායාදය අහිමි විය (කුමාරසිංහ, නිමල් සිරි, 1958ඃ පිටුව 132).

සැමට අධ්‍යාපනය ලබා දීම සඳහා රජය දිවයින පුරා මධ්‍ය මහා විද්‍යාල පිහිටුවන ලදී. මාධ්‍යය සිංහල හෝ දෙමළ විය. 1942 දී අධ්‍යාපන ක්‍රමය නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා විශේෂ කමිටුවක් පත් කරන ලද අතර, ඉන් ඇති වූ යෝජනා අතර පහත සඳහන් කරුණු වැදගත් වේ.

1. සියලු ම දරුවන්ට නොමිලයේ අධ්‍යාපනයක් ලබා දීම හා එමගින් අධ්‍යාපනය නාගරික ධනවත් අයට පමණක් මිල දී ගත හැකි වෙළෙඳ භාණ්ඩයක් බවට පත් නොවී ම.
2. ඉංග්‍රීසි වෙනුවට ජාතික භාෂා ඉගැන්වීමේ මාධ්‍යයක් බවට පත් කිරීම.
3. දරුවෙකුට ම ඔහුගේ/ඇයගේ දෙමව්පියන්ගේ ආගම පිළිබඳ උපදෙස් ලබා දෙන බවට සහතික වන්න.
4. පාසල් කළමනාකරුවන් විසින් ගුරුවරුන් සූරාකෑමෙන් ආරක්ෂා කරන්න.
5. වැඩිහිටි අධ්‍යාපනය සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන වෙන් කරන්න.

මෙහි දී ආචාර්ය සී. ඩබ්ලිව්. කන්නංගර මහතා විසින් ත්‍රිවිධ පශ්චාත් ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනයක් යෝජනා කරන ලදී.

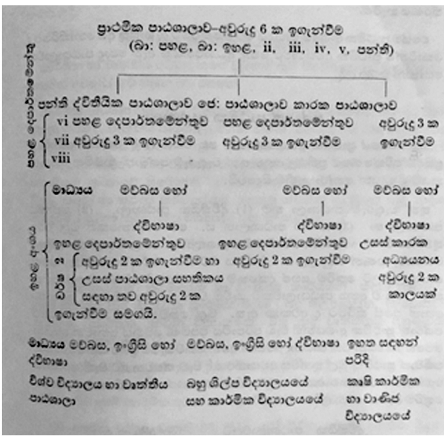

රූපසටහන 1 - ආචාර්ය සී. ඩබ්ලිව්. කන්නංගර මහතා ත්‍රිවිධ පශ්චාත් ප්‍රාථමික අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදය

1956 සමාජ පෙරළියත් සමඟ අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය විශාල වෙනස්කම් රාශියකට ලක්විය. ජනතාවාදී අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දෙමින් එයින් සමාජ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සිදු කිරීම පසුකාලීනව දේශපාලනඥයන්ගේ අරමුණ බවට පත්විය.

මාටින් වික්‍රමසිංහ සූරීන් 1956 දේශපාලන පෙරළිය හැඳින්වූයේ බමුණු කුලය බිඳ වැටීම ලෙසිනි. එය අපේ ජනතාවගේ අධ්‍යාපනය වෙනුවෙන් අප බසින් ම සිතා මතා ලියනු ලැබුණු නිවැරදි විමර්ශනයක් ලෙස අදත් පිළිගැනේ (ගුණපාල, 2015: පිටුව 220).

මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය පිහිටුවීම එහි ප්‍රධාන පියවරක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. පශ්චාත්කාලීන අධ්‍යාපන විෂයමාලා සංවර්ධනය කිරීමට සමාන්තරව අධ්‍යාපන පද්ධති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඔවුන් කටයුතු කරන ලදී. 1960 පමණ වන විට ඇමරිකාවේ පාසල්වල ජ්‍යෙෂ්ඨ ද්විතීක සහ උසස් මට්ටමේ ගණිත විද්‍යාදී විෂයයන් ඉගැන්වීම නව මඟකට යායුතු යන අදහස බොහෝ විශ්වවිද්‍යාල විද්‍යා තාක්ෂණික අංශවල ආචාර්ය මහාචාර්යවරුන්ගේ අදහස විය. මේ අනුව නවීකරණය වෙමින් තිබුණු ගණිත විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය උසස් පාසල් මට්ටමේ දී ප්‍රගුණ කරවීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමට රජය විසින් කටයුතු කරන ලදී. මේ සමග ම විෂයමාලා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානයක් බිහිකිරීමට අධ්‍යාපනඥයින් කටයුතු කරන ලදී. ගොඩනැගෙමින් තිබුණු විෂයමාලා සංවර්ධනය කාර්යය සඳහා ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය සහයෝගය ලබා දෙන ලදී. ඒ අනුව රටේ පාසැල් පද්ධතිය සඳහා අවශ්‍ය පරිදි විෂයමාලා සංවර්ධන කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය ගුරු පිරිස් පුහුණු කිරීම ආදී මානව සම්පත් සැපයීමට මෙම ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය මාර්ගෝපදේශනය ලබා දෙන ලදී.

අධ්‍යාපන නිදහසින් පසු පාසල් සංඛ්‍යාව සහ සාක්ෂරතා අනුපාතය සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. සංඛ්‍යා ලේඛන වලට අනුව, වර්තමානය වන විට දිවයින පුරා සිසුන් 4,037,157 කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් හා රජයේ පාසල් 10,012 ක් පමණ ඇත.

උසස් අධ්‍යාපනය හඳුන්වාදීම

උසස් අධ්‍යාපනය සකස් කළ යුතු අයුරු සොයා බැලීම 1901 වර්ෂයේ දී මැක්ලියෝඩ් ප්‍රමුඛ කාරක සභාවට පැවරිණි. උසස්

අධ්‍යාපනයක් ලැබීමට සුදුසුකම් ඇති සියල්ලන්ට ම එය ලැබීමේ භාග්‍ය උදා කරනු සඳහා university college පිහිටුවීමේ අවශ්‍යතාවය මෙම කාරක සභාව පෙන්වා දෙන ලදී. වර්ෂ 1910 වන විට පාසැල් සංඛ්‍යාව 2669 දක්වා ද ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව 299, 620 දක්වා ද ඉහළ නැග තිබුණි.

1911 දී අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂකවරයා යටතේ පාලනය වූ පාසල් හි අධ්‍යාපන තත්වය පරික්ෂා කිරීමට හා එය නියම අයුරින් ගෙන යාමට ආධාර කිරීම සඳහා පර්යේෂකවරු සතර දෙනෙක් ද උප පර්යේෂකවරු දහ නව දෙනෙක් ද පත් වූහ. උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා පාසල් කිහිපයක ම ශිෂ්‍ය ස්වල්ප දෙනෙකු ගෙන් සැදි මෙට්‍රික් පන්ති පවත්වනු වෙනුවට රාජකීය විද්‍යාලයෙහි යුනිවර්සිටි කොලීජියේ ආරම්භ කිරීමේ යෝග්‍යතාවය 1912 දී පෙන්වා දෙන ලදී. පළමු ලෝක යුද්ධය නිසා මෙම යෝජනාව ඉක්මනින් ක්‍රියාවේ යෙදවීම අපහසු විය.

පළවෙනි ලෝක සංග්‍රාමය නිසා යුනිවර්සිටි කොලීජියේ වැඩ ප්‍රමාද විය. රාජකීය විද්‍යාලයට අලුත් ගොඩනැගිල්ල ලැබුනාට පසු පරණ ගොඩනැගිලි සියල්ල university college සඳහා පාවිච්චි කරන්න අවකාශය ලැබිණ. එවකට අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂක තැන්පත් ඊ. බී. ඩෙන්හැම් තුමාගේ උත්සාහය නිසා තර්ස්ටන් පාරේ රෙජිනා වලව්ව දැන් college house යුනිවසිටිය සඳහා රජය විසින් මිළයට ගන්නා ලදී (කුමාරසිංහ, 1958: පිටුව 116).

මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියේ මූලාරම්භය සිදුවන්නේ 1921 වර්ෂයේ දී ය. ලන්ඩන් විශ්ව විද්‍යාලයට අනුබද්ධිත කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයේ පරිශ්‍රයේ ලංකා විශ්වවිද්‍යාල විද්‍යාලය ආරම්භ කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, 1870 දී ලංකාවේ වෛද්‍ය විද්‍යාලය ආරම්භ කරන ලද අතර කොළඹ නීති විද්‍යාලය 1875 දී ද කෘෂිකර්ම පාසල 1884 දී ද රජයේ කාර්මික විද්‍යාලය 1893 දී ද ආරම්භ විය.

1942 අංක 20 දරණ ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල පනත මගින් 1942 ජූලි 1 වන දින ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය පිහිටුවන ලදී. විශ්ව 1972 අංක 1 දරණ ලංකා විශ්වවිද්‍යාල පනත අනුව ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලය

බවට පත් විය. 1978 අංක 16 විශ්ව විද්‍යාල පනතෙන් පසු වෙන ම විශ්වවිද්‍යාල ඇති කිරීමට මෙය මග පෑදීය. ස්වාධීන අනන්‍යතා සහිත නව විශ්වවිද්‍යාල ඇති කළ ද, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව මගින් අධීක්ෂණය වුව ද රජය එහි සෘජු පාලනය සහ මධ්‍යගත පරිපාලනය පවත්වා ගෙන ගියේ ය. අභාවප්‍රාප්ත ගරු අධ්‍යාපන අමාත්‍යවරයා ලෙස ලලිත් අතුලත්මුදලි 1980 දශකයේ දී රටේ උසස් අධ්‍යාපනය දියුණු කිරීම සඳහා මුලපිරීමක් දියත් කළ අතර ඔහු විසින් පිහිටුවන ලද මහපොළ අරමුදල අද දක්වා උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයට ශිෂ්‍යත්ව හා අත්‍යවශ්‍ය ආරම්භයක් ලබා දුන්නේ ය. 1999 දී විශ්වවිද්‍යාල පනත සංශෝධනය කරන තෙක් උපාධි අපේක්ෂකයන් සඳහා රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාලවලට පමණක් අවසර දී තිබුණි. එතැන් සිට මෙය තරමක් වෙනස් වී ඇත.

වර්තමානය වන විට නිදහස් අධ්‍යාපනය පෞද්ගලීකරණය වෙමින් පවතින බව හඳුනා ගැනීමට හැකි ය. වඩාත් ගුණාත්මක අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමේ අරමුණ පෙරදැරි කර ගනිමින් ගොඩනැගුණු නිදහස් අධ්‍යාපනය අද වන විට මූල්‍ය පරමාර්ථ යටතේ ක්‍රියාත්මක වෙන අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදයක් බවට පත්වෙමින් පවතී.

සාරාංශය

ශ්‍රී ලාංකීය අධ්‍යාපනය ලංකාවේ ඉතිහාසය සමග කලින් කලට පරිවර්තනය වෙමින් සකස් වෙමින් ගොඩනැගුණු ආකාරය හඳුනාගත හැකි විශේෂ ලක්ෂණයකි. පන්සල ආශ්‍රිත ව ගොඩනැගුණු අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදය පසුකාලීන ව අධිරාජ්‍යවාදීන්ගේ මත වාදවලට වෙනස් වෙමින් විදේශීය ආක්‍රමණවලට අවනතව පෝෂණය වූ ආකාරය මේ අනුව පැහැදිලි වේ. ස්වදේශීය අධ්‍යාපනය නගා සිටුවීමටත් ඉංග්‍රීසි උගත් පන්තියක් බිහි කර ගැනීමටත් මෙම ක්‍රමවේද යටතේ උත්සාහ ගන්නා ලදී. පශ්චාත් කාලීනව නිදහස් අධ්‍යාපනයේ අවශ්‍යතාවය මතුවීමත් එයට අවශ්‍ය දේශපාලනික පසුබිම නිර්මාණය වුනි. එලෙසින් ගොඩනැගුණු අධ්‍යාපනය සමාජ වෙනස්කම්වලට ද යටත් වෙමින් අද දක්වා ම විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍රයන් ඔස්සේ පෝෂණය වන ආකාරය හඳුනාගත හැකි ලක්ෂණයකි.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

අයිවන්, වික්ටර්. (2016). *ශ්‍රී ලංකාවः ඉතිහාසයේ සභ්‍යත්වය.* මහරගමः රාවය ප්‍රකාශකයෝ.

ඔබේසේකර, මිරන්ඩෝ. (2015). *ශ්‍රී ලංකාවේ පෘතුගීසි ආක්‍රමණයෙන් සිදුවූ සංස්කෘතික පෙරලිය.* ජා-ඇලः සමන්ති ප්‍රකාශකයෝ.

කුමාරසිංහ. නිමල් සිරි (1956). *අධ්‍යාපන පෙරළිය,* කොළඹः ගුණසේන සමාගම.

කෝපරහේවා, සදගෝමී. (1999). *භාෂානුරාගයේ දේශපාලනය,* වැල්ලම්පිටියः චතුර මුද්‍රණාලය.

ගමගේ, දිලිනි. (2016). *පෙළපත් පුරාණය,* කොළඹः ගොඩගේ ප්‍රකාශකයෝ.

ගමගේ, දිලිනි. (2018) *"දකුණ" දේශපාලන සන්නිවේදනය තුළ සංකල්පගත වීම,* කැලණියः විශ්වවිද්‍යාලය.

ගුණපාල, වකුල (2015). *අපේ අධ්‍යාපනය එදා අද සහ හෙට,* කොළඹः දයාවංශ ප්‍රකාශකයෝ.

රොබර්ට්ස්, මයිකල් .(2014). *ප්‍රභූ සමාජ සංස්ථාපනය සහ ප්‍රභූවරු,* .මහරගමः රාවය ප්‍රකාශකයෝ.

Jiggins, Janice .(1979). *Caste of Family in the politics of the Sinhalese.* London. Cambridge University Press.

Paranavitana S. (1970). *Inscriptions of Ceylon*, Vol.I, Colombo,

Paranavitana S, (1983). I*nscriptions of Ceylon*, Vol. II, Part I, Colombo.

Piris, Denzil (1958). *1956 and Afte*r, Lakehouse, Colombo.